

Výročná správa za rok 2011

Zhrnutie

Úvodný prejav predsedu

Zhrnutie

Vo výročnej správe Európskeho orgánu pre bankovníctvo (EBA) za rok 2011 sú opísané činnosti a úspechy orgánu pre bankovníctvo v jeho prvom roku pôsobenia. Orgán pre bankovníctvo bol zriadený 1. januára 2011 ako reakcia na žiadosť o integrovanejší regulačný a dozorný rámec v Európskej únii. Orgán pre bankovníctvo je spoločne s vnútroštátnymi orgánmi dohľadu, ďalšími dvomi európskymi orgánmi dohľadu, Európskym orgánom pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov (EIOPA) a Európskym orgánom pre cenné papiere a trhy (ESMA), Spoločným výborom a Európskym výborom pre systémové riziká (ESRB) súčasťou nového európskeho systému orgánov pre finančný dohľad (EFSF).

Nariadením, ktorým sa zriaďuje orgán pre bankovníctvo, sa mu zveruje široký okruh úloh popri tých, ktoré prevzal od svojho predchodcu, Výboru európskych orgánov bankového dohľadu (CEBS), pričom je ich cieľom udržať finančnú stabilitu, zaistiť dôveru vo finančný systém ako celok a zabezpečiť ochranu zákazníkov finančných služieb.

Európsky orgán pre bankovníctvo začal svoju činnosť plnou rýchlou. Ako vo svojom úvode prejavil jeho predseda, orgán pre bankovníctvo začal svoju činnosť „v značne drsnom a ťažkom trhovom prostredí, kde sa musíme okamžite zaoberať viacerými závažnými problémami. Nebolo jednoduché sústrediť sa na budovanie novej organizácie a zároveň riešiť významné otázky stability bankového odvetvia.“

Priority a činnosti orgánu pre bankovníctvo stanovené v pracovnom programe na rok 2011 pokrývali tri hlavné oblasti: **regulácia, analýza rizík a činnosti**, ktorých cieľom je zriadiť funkciu **ochrany spotrebiteľov**.

Orgán pre bankovníctvo sa v rámci svojho regulačného úsilia sústredil na vytvorenie základov pre tzv. jednotnú knihu pravidiel EÚ, čo je spoločný súbor plne harmonizovaných pravidiel, ktoré budú záväzné vo všetkých členských štátoch EÚ a bude sa vyžadovať ich priame uplatňovanie. Je to zásadná úloha, keďže v nasledujúcich rokoch sa má dokončiť viac ako 100 záväzných technických noriem a k 1. januáru 2013 by sa malo vydať približne 40 noriem. Orgán pre bankovníctvo pripravil počas roka 2011 priestor na vypracovanie viacerých záväzných technických noriem pre kľúčové oblasti, ako sú vlastné prostriedky a likvidita, na základe návrhov Európskej komisie o CRD IV a nariadenia o kapitálových požiadavkách (CRR) z júla 2011. Popri týchto prípravných prácach na záväzných normách pokračoval orgán pre bankovníctvo vo vypracúvaní usmernení pre rôzne aspekty CRD III, ako vnútorné riadenie, rozšírenie a zmeny pokročilého prístupu merania (AMA), vykonávanie zberu údajov o odmeňovaní, stresová hodnota v riziku a sadzby dodatočného rizika zlyhania a migrácie (IRC).

V oblasti analýzy rizík sa priority kládli najmä na problémy, ktoré vznikli v dôsledku zhoršenia prostredia finančných trhov v Európe. Orgán pre bankovníctvo okrem toho pokračoval vo svojom pravidelnom monitorovaní, hodnotení a v analýze rizík a zraniteľných miest v bankovom odvetví EÚ. Zintenzívil aj svoje úsilie pri podpore účinnej a efektívnej spolupráce medzi vnútroštátnymi orgánmi dohľadu v oblasti bankového dohľadu prostredníctvom politickej práce a aktívnej účasti v kolégiách orgánov dohľadu.

Významnou súčasťou činností v oblasti analýzy rizík v roku 2011 bolo záťažové testovanie v celej EÚ, ktoré sa vykonalo na vzorke 91 bánk s použitím jednotného nepriaznivého scenára a konzistentnej metodiky. Tieto testy sa ukázali ako veľmi silný stimul, keďže zúčastnené banky prijali podstatné opatrenia, aby neklesli pod hranicu 5 % Core Tier 1 (CT1), a v prvých štyroch mesiacoch roku 2011

zvýšili nový kapitál o približne 50 miliárd EUR, aby splnili spoločne dohodnutú prahovú hodnotu kapitálu. Napriek úspechu, pokiaľ ide o vynikajúce zverejňovanie a zabezpečovanie kvality, sa nepodarilo dosiahnuť hlavný cieľ, a to obnoviť dôveru v európske bankové odvetvie, keďže kríza štátneho dlhu sa rozšírila do ďalších krajín. Okrem toho mnohé banky v EÚ, najmä v krajinách s problémami, mali značné finančné ťažkosti. Orgán pre bankovníctvo na základe údajov Medzinárodného menového fondu a Európskeho výboru pre systémové rizika navrhol ako súčasť balíka schváleného na európskej úrovni opatrenia s cieľom posilniť stupeň kapitalizácie bánk a podnikníť návrat k voľnejším podmienkam na trhoch so zdrojmi financovania. V tejto súvislosti sa prijalo oficiálne odporúčanie, v ktorom sa od bánk požaduje vytvorenie kapitálovej rezervy na dosiahnutie koeficientu kapitalizácie vo výške 9 % najkvalitnejšieho kapitálu (CT1) do konca júna roku 2012 po obozretnom ohodnotení vplyvu zo strany členských štátov Európskej únie

Orgán pre bankovníctvo sústredil svoju prácu v oblasti ochrany spotrebiteľov najmä na hypotéky a iné formy spotrebiteľských úverov a skúmal obavy v oblastiach ako úloha úverových sprostredkovateľov, transparentnosť a jasnosť informácií poskytovaných spotrebiteľom pred uzatvorením zmluvy a hodnotenie úverovej schopnosti.

Súčasne so zriadením troch európskych orgánov dohľadu sa pre pravidelnú spoluprácu vytvoril aj spoločný výbor. V spoločnom výbore sa často diskutovalo o správach o hodnotení odvetvových a medziodvetvových rizík a o možných politických možnostiach s ohľadom na vývoj trhu. Tieto politické možnosti sa vzťahovali na oblasti ako dohľad nad finančnými konglomerátmi, účtovanie a audit, mikroprudenciálna analýza medziodvetvového vývoja, riziká a zraniteľné miesta finančného systému, opatrenia na boj proti praniu špinavých peňazí a ochrana spotrebiteľov. V roku 2011 sa európskym tvorcom politiky predložili prvé spoločné správy o rizikách.

V prvom roku fungovania orgánu pre bankovníctvo zohrávalo napokon významnú úlohu posilnenie činností orgánu pre bankovníctvo a zlepšenie jeho inštitucionálnych kompetencií. Orgán pre bankovníctvo dosiahol v roku 2011 značný pokrok, pokiaľ ide o zosúladenie svojho finančného riadenia a riadenia ľudských zdrojov, postupov obstarávania, infraštruktúry IT a komunikačných činností s požiadavkami príslušných nariadení EÚ a najlepšimi postupmi.

Úvodný prejav predsedu

Je pre mňa veľkou ctou a poctou, že môžem predložiť prvú výročnú správu Európskeho orgánu pre bankovníctvo (EBA), v ktorej sú zhrnuté činnosti vykonané týmto orgánom počas prvého roka existencie.

Zriadenie orgánu pre bankovníctvo 1. januára 2011 predstavovalo veľkú zmenu v inštitucionálnej štruktúre, keďže išlo o reakciu na naliehavú výzvu, pokiaľ ide o viditeľný pokrok smerom k integrovanejšiemu regulačnému a dozornému rámcu v Európskej únii (EÚ). Predchodca orgánu pre bankovníctvo, Výbor európskych orgánov bankového dohľadu (CEBS), už vynaložil značné úsilie na dosiahnutie väčšej harmonizácie, ale jeho obmedzený mandát mu bránil v dosiahnutí viditeľného vplyvu na každodenné postupy vnútroštátnych orgánov. Jednou z hlavných slabých stránok pred zriadením orgánu pre bankovníctvo bola okolnosť, že výbor nemohol rozhodovať o politických činnostiach v rámci Európskej únie a koordinovať ich. Potreba zmeny smerom k vyššej a účinnejšej integrácii finančných trhov v EÚ nadobudla ešte väčší význam v dôsledku vzniku a stupňovania krízy v Európe.

Nariadením, ktorým sa zriadil orgán pre bankovníctvo, sa tomuto orgánu popri úlohách prevzatých od výboru CEBS zveruje široký okruh funkcií, ktoré sú zamerané na udržanie finančnej stability, zaistenie dôvery vo finančný systém ako celok a zabezpečenie dostatočnej ochrany pre zákazníkov finančných služieb.

Začali sme v značne drsnom a ťažkom trhovom prostredí, kde sme sa museli okamžite zaoberať viacerými závažnými problémami. Nebolo jednoduché sústrediť sa na budovanie novej organizácie a zároveň riešiť významné otázky stability bankového odvetvia. Tlak trhu na koordinovanú činnosť s cieľom obnoviť dôveru v odolnosť bánk EÚ bol neustále mimoriadne veľký. Našou úplne prvou úlohou bol celoeurópsky záťažový test, ktorý sme vykonali spoločne s vnútroštátnymi orgánmi dohľadu s cieľom posúdiť odolnosť rozsiahlej vzorky 90 bánk v 21 krajinách na základe nepriaznivého, ale možného scenára. Zverejnenie výsledkov v júli roku 2011 poskytlo trhu nebyvalú transparentnosť a sprístupnenie informácií – približne 3 200 údajov pre každú banku –, čo pomohlo zmierniť obavy investorov v súvislosti s vystavením bánk rizikám. Záťažový test sa preukázal ako veľmi silný stimul pre zúčastnené banky, ktoré vynaložili značné úsilie, aby neklesli pod hranicu stanovenú v teste (pomer Core Tier 1 – CT1 – k rizikovo váženým aktívam vyšší ako 5 %), a v prvých štyroch mesiacoch roku 2011 zvýšili svoje agregované CT1 o 50 miliárd EUR. Záťažový test sa vykonával veľmi presne, čím sa dosiahli konzistentné výsledky a uplatňovanie dohodnutej metodiky na základe troch kôl partnerského preskúmania.

Treba však priznať, že v dôsledku rozšírenia krízy štátneho dlhu v eurozóne sa na základe záťažového testu nepodarilo obnoviť dôveru v odolnosť bánk EÚ. Finančná kríza vstúpila v auguste do novej fázy, keď rastúce obavy o udržateľnosť verejného dlhu v niektorých krajinách eurozóny spôsobili nedostatky na trhu, pokiaľ ide o bankové strednodobé a dlhodobé financovanie. Investori začali hodnotiť silu európskych bánk na základe úverovej kvality štátu, ktorý im poskytuje záchranné opatrenia; kapitálová pozícia bánk sa merala hodnotením ich štátnych expozícií za trhovú hodnotu bez ohľadu na účtovníctvo krajiny sídla. Hrozila negatívna špirála, zhoršenie situácie štátov si vyžadovalo financovanie od bánk, čo spustilo neriadený negatívny proces znižovania pákového efektu, ktorý potenciálne ovplyvnil rastové vyhliadky s negatívnymi dôsledkami pre fiškálnu pozíciu štátov. V reakcii na odporúčania Medzinárodného menového fondu a Európskeho výboru pre systémové riziká sme ako súčasť balíka schváleného na európskej úrovni navrhli aj opatrenia na posilnenie úrovne kapitalizácie bánk a na podnietenie návratu k voľnejším podmienkam na trhu so zdrojmi financovania.

Po obozretnom hodnotení vplyvu na banky zo strany členských štátov Európskej únie sme schválili odporúčanie, v ktorom sa od bánk požaduje, aby do konca júna roka 2012 vytvorili kapitálovú rezervu na dosiahnutie kapitalizačného koeficientu vo výške 9 % najkvalitnejšieho kapitálu (CT1).

Pokiaľ ide o reguláciu, orgán pre bankovníctvo dostal významnú úlohu pri zriadení tzv. jednotnej knihy pravidiel EÚ, čo je spoločný súbor plne harmonizovaných pravidiel, ktoré budú záväzné vo všetkých členských štátoch EÚ a bude sa vyžadovať ich priame uplatňovanie. Zhoršenie krízy spôsobilo, že projekt jednotnej knihy, ktorý začala Larosièrova skupina, sa v záujme posilnenia a konsolidácie jednotného trhu javí ešte zásadnejší. Skúsenosti v prvých mesiacoch fungovania orgánu pre bankovníctvo ukázali, že regulačné rámce krajín EÚ sú stále veľmi rozdielne, čo vedie k roztriešteným a nerovnakým podmienkam. Nový regulačný rámec na realizáciu reforiem schválených skupinou G20 nám poskytuje významnú príležitosť na vytvorenie jednotnej knihy. V súlade s návrhom smernice a nariadenia o kapitálových požiadavkách – tzv. CRD4-CRR – sme začali prípravné práce na vytvorení záväzných technických noriem, ktoré vymedzia a bližšie určia obsah európskej legislatívy skutočne jednotným spôsobom na základe nariadenia, ktoré bude priamo uplatniteľné na celom jednotnom trhu. Je to zásadná úloha, keďže v nasledujúcich rokoch sa má dokončiť viac ako 100 záväzných technických noriem. K 1. januáru 2013 by sa malo vydať približne 40 noriem. Najdôležitejším cieľom prvého súboru noriem je dokončiť technické aspekty definície kapitálu a pripraviť monitorovanie zavedenia pomeru pokrytia likvidity.

Cesta pred nami je aj naďalej veľmi náročná, som však presvedčený, že môžeme stavať na úspechoch tohto prvého roka práce a dosiahnuť ďalší pokrok. Už od prvých mesiacov činnosti sme prijímali rozhodnutia v oblastiach, kde neexistovala zhoda, a poskytli sme dôkaz o skutočne európskom prístupe. Úspech neprichádza automaticky. Vyžaduje si značné úsilie a vôľu mnohých ľudí a inštitúcií. Chcel by som využiť túto príležitosť a poďakovať všetkým vnútroštátnym orgánom dohľadu a členom našej rady orgánov dohľadu za ich neustálu podporu, aj v situáciách, keď sme sa museli zaoberať veľmi spornými otázkami. Práca, ktorú sme vykonali pri záťažovom teste, pri našich pravidelných hodnoteniach rizík a pri vypracovaní regulačných a vykonávacích noriem by nebola možná bez spolupráce s odborníkmi vnútroštátnych orgánov a bez ich prínosu. Som pevne presvedčený o tom, že úspech orgánu pre bankovníctvo a napredovanie nového inštitucionálneho rámca v podstatnej miere závisí od našej schopnosti pracovať ako systém spoločne s vnútroštátnymi orgánmi dohľadu.